

Scheepvaartmuseum Baasrode vzw

Sint-Ursmarusstraat 137
9200 Baasrode
info@scheepvaartmuseumbaasrode.be

**Nieuwsbrief oktober
2022**

Inhoud van de nieuwsbrief oktober 2022

Wat is er te vinden in deze nieuwsbrief?

1. Voorwoord van de voorzitter
2. Botterwerkzaamheden derde kwartaal 2022
3. De Herita projectrekening
4. Brochure De Baasroodse botter Rosalie
5. De overloop in de meesterwoning
6. Belgisch kampioenschap Bellemannen
7. De vernieuwde Ontmoetingsfeesten
8. OMD 2022
9. Het boek "De maritieme geschiedenis van Baasrode"
10. Colofon

1. Woordje van de voorzitter.

1 oktober, het toeristisch seizoen zit er weer op, niet echter de werking van de vzw, die gaat onverminderd door. In tegenstelling tot vroegere jaren heeft de site geen sluitingsperiode in de winter, het publiek blijft dus welkom. Ook kijken wij uit naar de afwerking van onze botter met als hoogtepunt, het afsluiten van een contract met Volvo-Penta, één van de sponsors van ons project. DE hoofdsponsor blijft uiteraard Toerisme Vlaanderen, wij zijn hen onmetelijk dankbaar.

Maar ook de particuliere families die ongemerkt hun bijdrage storten op de projectrekening van Herita verdienen niet minder onze dank! Herita zijn wij oneindig dankbaar.

Onze contactpunten blijven steeds open staan voor alle mogelijke vragen en suggesties, het bestuur maakt er zéker het beste van!

Tot ziens op de site of aan de telefoon.

Jan Annemans

Voorzitter vzw Scheepvaartmuseum Baasrode

2. Botterwerkzaamheden derde kwartaal 2022.

In de week van 23, 24 en 25 augustus en 6, 7 en 8 september zijn de Spakenburgse botterbouwers weer aan de slag geweest. In die twee weken hebben zij ons Rosalie een totaal ander uitzicht gegeven.

De mastbank en het mastspoor lagen al op hun plaats, nu was het tijd om ze definitief en muurvast te verbinden met het schip. Zowel aan bak- als aan stuurboord werden er drie massale knieën onder gepast en werden de kaken van de mastkoker opgericht en werd de maststeun op het mastspoor bevestigd.

Zelfs de nagelbank, waar later de vallen van de zeilen op belegd zullen worden, ligt klaar voor montage.

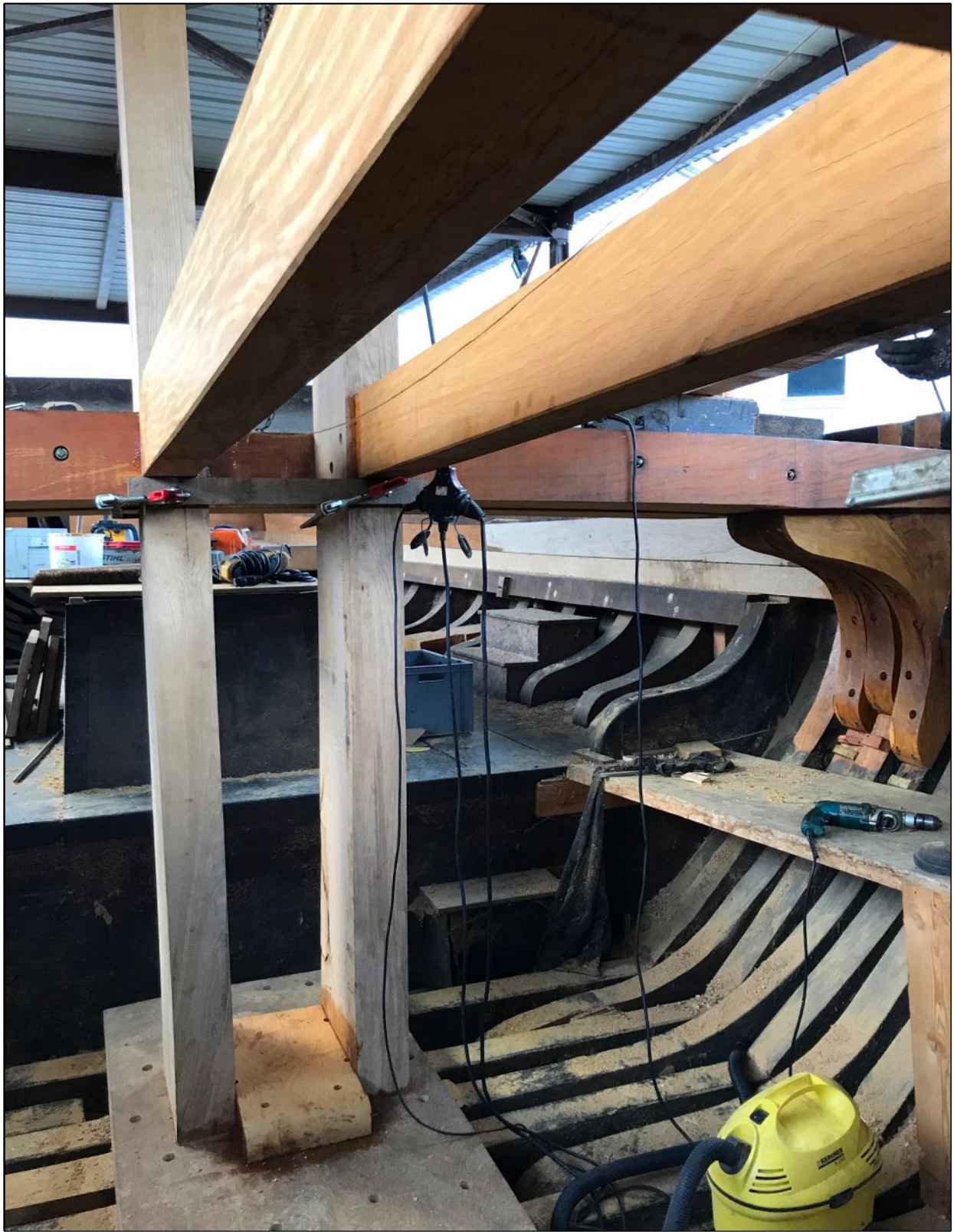
Uiteindelijk hebben ook de “steunbalken”, die typisch zijn voor een botter met een strijkende mast, in het vooronder hun plaats gekregen. In deze balken zijn de verschillende dekbalken ingelaten en vast verankerd.

Ook op het achterdek, m.a.w. het plafond van de machinekamer, zijn alle dekbalken gelegd en zijn alle schotten geplaatst. Ten slotte is het jaartal van de vermoedelijke tewaterlating, in de achterste waterbalk ingekapt.

In de volgende fase zullen rond de verschillende luikhoofden en rond het voor- en achterdek, “droge-naadverbindingen aangelegd worden.

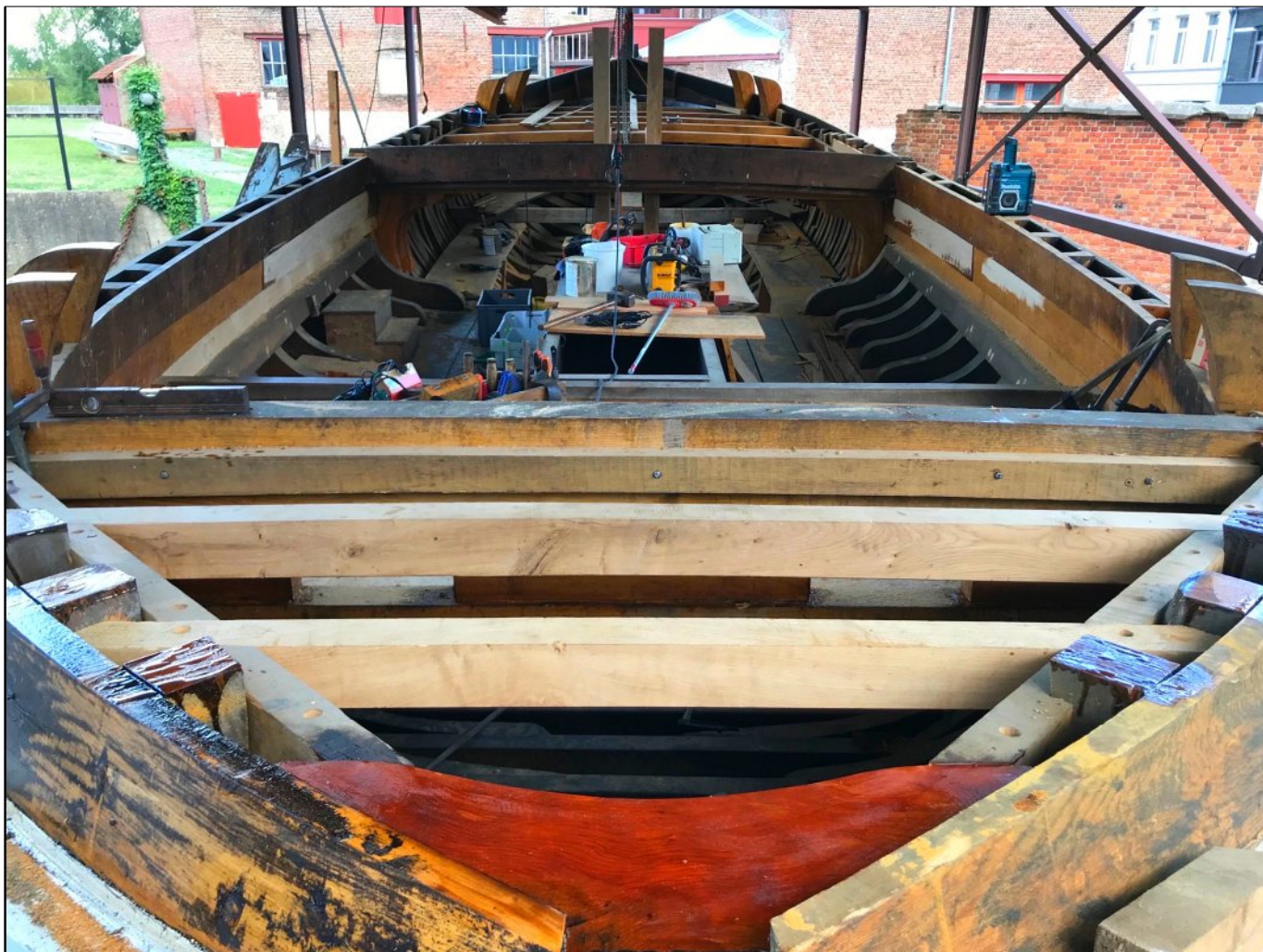
Knieën onder mastbank

Mastkoker met steunbalken

Plaatsing mastkoker in mastbank

Achterdek balken

3. De Herita-projectrekening botter Rosalie

In de eerste drie kwartalen van 2022 zijn heel wat giften gestort op de Herita-projectrekening van onze botter Rosalie. Een bijdrage is altijd welkom op rekeningnummer IBAN BE33 7460 2844 9946 BIC KREDBEBB, met de vermelding GIFT.

Opgelet! Lidgelden worden niet geaccepteerd als gift.

Ter herinnering, giften vanaf €40 geven recht op een fiscaal attest voor 60% belastingvermindering.

4. Brochure De Baasroodse botter Rosalie

Een monografie van de Baasroodse botters is klaar om gedrukt te worden. Onder invloed van allerlei omstandigheden heeft de uitgave ervan vertraging opgelopen maar eind september kan zij zéker te koop aangeboden worden aan de gunstprijs van €10 per exemplaar.

De uitgave schept een beeld, niet alleen over de achtergrond van de botters in Baasrode maar ook over de bouw van de nieuwe Rosalie. Tegelijk is een verklarende onderdelenlijst opgenomen, gericht naar leken en kinderen toe, om het bredere publiek, opnieuw vertrouwd te maken met de wereld van de klassieke schipperij. Samen met u kijken wij uit naar de tewaterlating van het schip.

De verkoop van de brochures zal niet alleen een verhelderende kijk geven op de verdwenen trots van Baasrode maar ook bijdragen tot de verwezenlijking van het monument "Rosalie".

5. De overloop in de meesterwoning.

De overloop in de meesterwoning is eindelijk een pareltje geworden en op zich, het bezoeken waard.

De bezoeker krijgt een beeld van de geschiedenis van Baasrode en zijn ligging aan de Schelde en van de verschillende hoogtepunten waarop Baasrode groot geworden is, de beroemde stormlampen, de palinghandel en de zorg van alle drie de werven voor hun personeel.

Als startpunt beginnen wij met het schilderij van Urbain Gerlo op de trap om daar ook een schilderij te vinden van Achiel Moortgat met een zicht op de Schelde.

Tussen de beide ramen staat een stolp opgesteld met drie Baasroodse lampen en een foto van de uitvinder, Desiré De Smedt. Boven de stolp hangt een ets van Maurice Seghers met een zicht op de werf Van Praet.

Tegenover de trap wordt belicht hoe de paling, die met de bekende Baasroodse botters werd aangebracht, zijn weg vond naar de palingmarkt in Brussel.

Palinghot op kruiwagen

In het gangetje is een reconstructie opgesteld van een stuurhuis (in het Baasroods, een stuurkot) van een schip, anno 1950. Tegen de muur met de verschillende toegangsdeuren staat een kleerkast opgesteld. De drie werven die samen de provinciale erfgoedsite vormen, gaven de gelegenheid aan hun personeel, bij hun huwelijk, een slaapkamer te bestellen en af te betalen, als houtsoort werd "pitchpine" gekozen, het hout dat voor allerlei inrichtingen aan dek van hun schepen gebruikt werd.

Naast de kast hangt een schilderij van de "houten zaat" van Van Damme, deze afdeling is blijven werken tot de jaren -35 omdat er nog een groot aantal houten schepen in de vaart waren die onderhoud moesten krijgen, nieuwbouw zat er niet meer in. Het schilderij is niet gedateerd en niet gesigneerd maar geeft wel een zeer realistisch beeld van de, op de werf liggende beerotter. In de toegang tot de galerij controleert een sluiswachter de bezoeker, een foto van de man in kwestie is opgehangen, de foto toont koning Albert II ter gelegenheid van zijn bezoek in juli 1994 aan het sluisencomplex van Wijnegem, naast de koning staat Fons Callebaut te glunderen... Ons bezoek aan de overloop eindigt met twee schilderijtjes van Leo Spanoghe, ingekaderd in een gemeenschappelijke lijst. Aanvullend geven wij graag een kleine levensbeschrijving van de verschillende kunstenaars die op de verdieping vertegenwoordigd zijn.

Vismarkt Brussel

Urbain GERLO (1897-1986)

Geboren: Waasmunster, 31 mei 1897

Overleden: Waasmunster, 12 oktober 1986

Hij volgde in zijn geboortedorp Waasmunster academie, gevolgd door een opleiding voor de schilderkunst op de academie te Sint-Niklaas en Gent. Later startte hij in de Vlaanderenstraat te Gent een kunstgalerij.

In zijn werken gebruikte hij een typisch Vlaamse thematiek. Hij schilderde vooral Vlaamse dorpjes met kerken en molens maar ook winterlandschappen, knotwilgen en portretten.

Naast het schilderen met olieverf werkte hij met pastelkrijt en houtskool. Hij ontwierp een eigen stijl met grote gekleurde zandtapijten. Hiermee boekte hij internationaal succes met als hoogtepunt de Wereldtentoonstelling van 1964 in New-York. In de repressie na de Tweede Wereldoorlog werd hij opgesloten in het hechteniskamp te Lokeren. Later werd hij vereerd tot ridder in de Kroonorde van Leopold II (1972) en ontving hij de Gouden Palmen der Kroonorde (1966). Hij is blijven schilderen tot hoge leeftijd waardoor hij een zeer groot oeuvre naliet.

Hij overleed in 1986 op 89-jarige leeftijd.

Voorname tentoonstellingen in het binnenland

Kunst- en Letterkring Gent, Cultureel Centrum Brussel, Vlaams Huis Antwerpen, Museum Sint-Niklaas.

Voorname tentoonstellingen in het buitenland

Wereldtentoonstelling New-York 1964-1965, Internationaal Salon Biarritz (Frankrijk), Internationaal Salon Enschede (Nederland).

Achilles MOORTGAT

Hij werd geboren als oudste zoon van de handelaar Joannes Moortgat en Johanna De Beule te Sint-Gillis bij Dendermonde op 16 juni 1881.

Na de dood van zijn vader in 1898 vestigde het gezin zich te Gent en Achilles ging er studeren aan de Sint-Lucasschool. Achilles Moortgat was niet alleen een perfect tekenaar; in 1904 haalde hij ook in de klas beeldhouwkunst de eerste prijs. Na deze Sint-Lucasopleiding werkte hij een tijd in het beeldhouwer atelier van zijn oom Aloïs De Beule. Hij studeerde verder aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten van Antwerpen waar hij in 1909 samen met Geo Verbanck de prijs van Rome behaalde.

Na zijn huwelijk met Helena Mommens vestigde hij zich in 1911 in de Duitse stad Kleve. Hij werkte er in het atelier van de beeldhouwer Gerd Brux maar in 1914 sloot dit atelier en Achilles Moortgat startte samen met de Nederlandse beeldhouwer Hubert Daniëls een eigen bedrijf.

Na de eerste wereldoorlog realiseerde hij veel graf- en oorlogsmonumenten. Daarnaast ook religieus, klassiek en mythologisch werk onder de invloed van de Franse en Belgische Jugendstil...

In 1944 werd de stad Kleve zwaar gebombardeerd en zijn woning met atelier werden totaal vernield. De kunstenaar was toen 64 jaar oud en keerde in 1945 geruïneerd naar zijn geboortestreek terug. Hij vond een tijdelijk onderdak in het klooster van de zusters van O. L.- Vrouw-Visitatie te Baasrode

Rond 1948 verhuisde hij naar de rechtervleugel van de meesterwoning van Van Damme en bleef er tot aan zijn dood. Als kunstschilder knoopte Moortgat aan bij de late vertegenwoordigers van de Dendermondse schilderschool, zoals Prosper Bosteels en Leo Spanoghe. Aanvankelijk was zijn palet nogal gedempt met weinig felle kleuren. Later evolueert het naar een omfloerst rood en bruin waarin de grijzen sterk worden gereduceerd.

Zijn schilderijen hebben meestal de Schelde en omgeving tot voorwerp. Heel sterk was hij in het weergeven van de oude scheepstypen zoals de hoogaarzen, de mosselhengsten, de tjalken die op het laatste van zijn loopbaan stilaan uit het Scheldebekken verdwenen. De lijnen en het volume van deze zeilschepen kon hij met enkele rake verfstrepen weergeven. Achiel Moortgat stierf op 09-12-1957 in deze meesterwoning.

Leo SPANOGHE

Spanoghe is geboren in Dendermonde op 13 december 1874. Zijn voorgeslacht is al bekend vanaf de 16de eeuw, de stamboom was in het stadhuis opgetekend als wandschilderij maar verloren gegaan bij de inval van het Duitse leger in 1914. In de kunstacademie van Antwerpen krijgt hij les van Franz Courtens.

Spanoghe woont in zijn jonge jaren in Vlassenbroek om daarna te verhuizen naar “het Meiregat”, de latere Theo-Vermijlenstraat, tegenover de boerderij van de molenaar. Hij was hoofdzakelijk een impressionist, zijn voorkeur ging uit naar de oude zeilschepen op de Schelde.

Uiteindelijk verhuist Leo Spanoghe, via de Ridderstraat in Dendermonde naar Melle.

Hij stierf in Gent op 26 december 1955.

6. Belgisch kampioenschap Bellemannen

Nationale verkiezing Bellenmannen. Op zondag 21 augustus 2022 ging op de site de verkiezing door van de beste Belleman van België. 15 kandidaten traden aan met het nodige bellengeklingel, vergezeld van hun hofdames of andere aanhang. Dhr. Piet Buyse, burgemeester, mevr. An Vervliet, gedeputeerde O.-VI. voor Erfgoed en dhr. Peter Van Wichelen, conservator site Baasrode volgden het gebeuren vanop de eerste rij. De 14 Belgische en de ene Nederlandse kandidaten maakten er een erezaak van om de mooiste teksten te declameren en de meest verstaanbare toon te gebruiken. Zij brachten wel degelijk hun eigen bel mee wat al een nuancering veroorzaakte. Na bijna vier uur bellen en roepen en uitkiezen werd uiteindelijk de Belleman van Veurne verkozen als beste “stadsomroeper”. Joris Goens bracht ook een prachtige ode aan de Schelde en aan onze streek en vooral ook aan onze botter Rosalie. Wij laten u graag meegenieten, hier de tekst van zijn declamatie:

De Schelde

Aandacht, aandacht, aandacht, Baasrode en de Schelde onafscheidelijk verbonden, een bron van energie uit een rijk verleden. Een prachtig rivierlandschap met mooie Scheldebochten en imposante warandeduinen. We laten ons meevoeren dobberend op het kabbelende water met Palingbotter Rosalie, hier gebouwd op de Provinciale Erfgoedsite. Of wandel met uw geliefde langs de boorden van de Schelde, kijk haar diep in de ogen, zeg dat je van haar houdt, en zie in haar fonkelende ogen, “de lichtjes van de Schelde”... Men zegge het voort!!!

Dank voor deze prachtige ode aan de Schelde, die dankzij de vele scheepswerven met de bouw van o.a. de palingbotters, zoals de Rosalie, voor veel welvaart zorgde in Baasrode. Een tip uit de toespraak van burgemeester Buyse gaan we zeker meenemen: 'Op deze mooie site een muzikale opvoering overwegen van 'De Schelde', oratorium uit 1867 gecomponeerd door Peter Benoit naar de tekst van Emmanuel Hiel (geboren in St-Gillis-Dendermonde).

7. De vernieuwde Ontmoetingsfeesten

Op zaterdag 3 september ging, op de parking van zaal Ontmoeting de poging door om de traditionele, jaarlijkse Ontmoetingsfeesten terug op de rails te zetten. Corona was de oorzaak van het onderbreken van deze jaarlijks terugkerende feestelijkheden.

De bedoeling was aan alle Baasroodse verenigingen, wat zij ook van strekking mogen wezen, de kans te bieden zich te profileren na drie jaar afwezig te zijn. Ook onze vereniging heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt en was op die namiddag prominent aanwezig met een stand pannenkoekenbak. In samenwerking met Okra Baasrode konden wij het gekende duo "koffie met pannenkoeken" aanbieden. Het weer was onze bondgenoot wat resulteerde in een massa volk en een tekort aan pannenkoekendeeg. Langs deze weg willen wij de perfecte organisatie van deze vernieuwde Ontmoetingsfeesten van harte bedanken, wij wensen hen alle succes toe voor de toekomst.

Hilde de ijverige pannenkoekenbakster!

8. OMD 2022

Op zondag 11 september ging traditioneel de OMD door, voor de leken, het letterwoord staat voor Open Monumenten Dag en is een organisatie van Herita, het overkoepelend orgaan voor erfgoedverenigingen. Het thema was deze keer "Duurzaamheid". Twee groepsbezoeken en één fotoshoot maakten die dag nog extra druk want het mooie weer en de gratis inkom zorgden voor vele bezoekers. Al bij al was er heel veel belangstelling voor onze botter Rosalie en de vernieuwde overloop in de meesterwoning. Blijkbaar was er nood aan een "inkijk" in het interieur van onze botter. Achteraf is besloten om de stellingplank aan bakboord van ons Rosalie te verhogen zodat het publiek, op een veilige manier, de werkzaamheden kan volgen. Wat de overloop betreft, de pancarte die uitleg moet verschaffen over alle, tentoongestelde voorwerpen, bleek beschadigd te zijn wat resulteerde in overvloedig appel van onze vrijwilligers.

Achteraf bleek iedereen uiterst tevreden te zijn.

9. Het boek "De maritieme geschiedenis van Baasrode

" Te koop in de museumwinkel.

Nog steeds ligt het boek op u te wachten in het scheepvaartmuseum.

De prijs is onveranderd gehouden op €26 per exemplaar.

Ideaal voor een eindejaarsgeschenk of een verjaardag!

Het kan afgehaald worden tijdens de openingsuren, op zaterdag en zondag van 14.00u tot 18.00u, het kan ook besteld worden en vooraf betaald op rekening:

BNP-Paribas-Fortis BE37 0011 3713 3828, BIC GEBABEBB

Met vermelding "boek De maritieme geschiedenis van Baasrode"

10. Colofon

Aan deze uitgave werkten mee:

Teksten: Jan Annemans en Joris Goens.

Fotomateriaal: Achiel Triempont, Dominique Hellinckx, Ton Vos.

Correcties en lay-out: Maurits Vernimmen, Denise Van Stappen, Christian Vandekerckhove.

